

Umetnost

Umetnostna razstava A. Černigoj—U. Carà.

V Jakopičevem paviljonu sta zbrala lepo umetnostno zbirko dva tržaška umetnika. Mladi kipar Ugo Carà, ki prvič razstavlja na naših tleh, se nam je pokazal kot umetnik velikih zmožnosti. Za naše umetnostno življenje je način njegovega oblikovanja prav za prav novost. Slogovno se je naslonil na staro italijansko umetnost, jo podoživel in na podlagi izkušenj moderne umetnosti poustvaril svoj umetnostni svet, ki je pokazal doslej prav odlične uspehe. Značilna za njega je krepka zaokrožena oblika, ki mu služi za izhodišče še vsem ostalim prvinam, kar jih obseže umetnostni predmet. Nekaj zgodnejših del na razstavi pokaže tudi nekak razvoj v njegovem umetnostnem oblikovanju, ki je potekel od rahlega impresionističnega načina obdelave predmeta k popolni, skopo modelirani obliki. Med najboljšimi deli razstave so bili: »Mlada Tržačanka«, »Glava neznanca«, »Podoba vrtnarja« in na odličen način v lesu izvršeni glavi »Starca« in »Umetnika«.

A. Černigoj, ki ga poznamo po njegovem umetnostnem razvoju že poprej, je razstavil lepo zbirko krajin. V svojem delu se vedno bolj približuje naturalističnemu pojmovanju narave, vendar je tudi ona stara, iz konstruktivističnih časov ostala prvina še vidna. Posebno je zaznavna v načinu oblikovanja slikarskega predmeta in seveda zlasti tudi v barvi. Barva, ki je izredno važna prvina v njegovi sedanji umetnosti, je po svoji modelaciji nekam negotova, ne oklene se trdno predmetnih oblik, marveč nekam lepi na njih. Za slogovno stanje umetnosti je tako pojmovanje barve povsem značilno, z estetskega stališča pa za vrednost Černigojeve umetnosti ne pomeni slabe strani. Vtis svežosti in nepo srednosti veje iz teh krajin in podoživljanje umetnikovega občutja je prav lahko dosegljivo. Med dobrimi deli so bile številne »kompozicije«, dalje pejzaži iz Trsta in njegove okolice.

Razstava je žela prav lep uspeh.

S. Mikuž.

Natečaj za zgodovinske slike na banovini.

Natečaja, ki ga je razpisal ban g. dr. Marko Natlačen, se je udeležilo precejšno število slikarjev. Prvo nagrado je dobil prof. G. A. Kos, drugo M. Sedej in tretjo Fr. Tratnik. Ker je bilo delo drugih slikarjev po motivih že vsebovano v prvih treh delih, naj kratko poročamo le o zgoraj navedenih.

Snov je bila predpisana kot zgodovinska, motive pa si je mogel vsakdo svobodno izbrati. Po večini so prišli v poštev zgodovinski prizori: Ustoličenje vojvode na Gosposvetskem polju, prihod Slovencev do morja, sv. Ciril in Metod v Panoniji, turški boji in kmečki upori. Razpis je bil za naše umetnostno življenje prevažen, ker je bila našemu slikarskemu rodu prvič dana možnost, da se od malega formata krajine in filozofije povzpne k večji skupini zgodovinskega slikarstva, ki ga v naši zgodovini umetnosti sploh še nimamo.

Zanimivo je, kako so reševali naloge prvi trije nagrajenci, pripadajoči tudi trem različnim umetnostnim rodovom. Najstarejši, Fr. Tratnik (*»Beg pred Turki«* in *»Kmečki upor«*), ni hotel epično prepisati neki določeni zgodovinski prizor, marveč ga je osebno podoživel. Upodobil je en sam trenutek iz teh dramatičnih časov naše zgodovine, trenutek, ki pa povsem razločno pokaže vso strahoto in bedo tedanjih nemirnih časov ter trpljenje Slovencev, ki je že prava naša zgodovina. G. A. Kos (*»Ustoličenje«* in *»Kmečki boji«*) je snov pojmoval mnogo bolj epično. Naturalistične prvine, ki smo jih opazili v njegovi umetnosti spričo poslednje umetnostne razstave, so tudi pri tem delu jasno zaznavne. Predmet je pojmoval objektivno (zgodovinske noše), skupino je vestno pretehtal, osišče dvignil nekoliko više in nam tako ves prizor napravil čimbolj neposreden in resničen. M. Sedej, zastopnik mlajšega umetnostnega rodu, pa je pojmoval predmet zopet v večji meri osebno (*»Sv. Ciril in Metod«*, *»Ustoličenje«*). Skupina je ritmično razdeljena po slikarski ploskvi, pri oblikovanju teles se ne izogne tipiziranju, zato pa je preko vsega njegovega dela razlito mnogo čustvenega življenja.

Dasi je bil nazpis prvi svoje vrste v svetu slovenske umetnosti, so uspehi presenetljivi in nam odpirajo optimistične razglede za bodočnost.

S. Mikuž.

Gledališče

Ob Slovenskem gledališkem tednu.

V februarju smo obhajali dvajsetletnico samostojnosti slovenske Drame in smo proslavili ta jubilej s tako imenovanim »slovenskim tednom«. Brez dvoma je napravil »slovenski teden« korak bliže k našemu »slovenskemu gledališču« in ga je treba zato pozdraviti. Žal, pa je bil ta teden tako slučajnost, tako brez važnosti pripravljen, da je šla po pravici dvajsetletnica mimo brez globljega vtisa, razen morda proslave ob odkritju poprsja Ivana Cankarja. Pričakovali bi neke slovesnosti vsaj ob takem jubileju, slovesnosti, ki bi dvignila slovenskega človeka in mu vlila samozavest v narodov obstanek in moč. V neki meri je, ali bi vsaj lahko storil to Cankar, vendar je gotovo, da bi se dal v celoti sestaviti boljši, bogatejši in pomembnejši izbor slovenskih dramatskih del in mnogo bolj smiselni razpored. Pričakovali bi ob taki priliki vsaj eno neznano naštudirano delo in ne le stvari, ki smo jih imeli domalega ves čas na repertoarju. Potem bi ne bilo pri nekaterih predstavah polovico dvorane prazne, kar vendar čudno vpliva ob jubileju naše Talije.

Da je proslava še tam padla iz nivoja slovesne prireditve, kjer bi vsaj lahko bila slovesna, je pripomogel del občinstva, ki je potegnil Cankarja iz umetniških višin v napačno enostransko dnevno tolmačenje in slovesen patos ponižal do cestne politike.

Le dve stvari je treba še omeniti ob slovenskem tednu. Najprej gostovanje mariborske drame, za kar so se morale tako čudno dolgo plesti vezi. Pozdravi upravnikov in igralcev resnično niso bile samo besede, temveč prisrčno veselje ljubljanskega in mariborskega občinstva nad med-